

İç savaş bitince barış gelmiyor...

Engin Erkiner tarafından yazıldı

Pazar, 23 Eylül 2018 18:58 - Son Güncelleme Pazar, 23 Eylül 2018 19:38

İç savaşların ya da devlet olmayan politik aktörlerin de yer aldığı savaşların yeni birkaç önemli özelliği bulunuyor:

Birincisi: eski iç savaşlarda savaş ülke sınırları içinde gerçekleşirdi ve devletin karşısında devlet olmayan bir veya birkaç politik aktör yer alırdı. Bu durum 1990 sonrasında değişti. Artık ülke içiyle sınırlı politik aktörlerin bulunduğu iç savaşlar görülmüyor, tersine her iç savaşa, önemine göre, çok sayıda başka politik aktör de katılıyor. Suriye'deki iç savaş bunun en uç örneği ise daha az uç örnekler Afrika ülkelerinde görülmektedir. Bazı büyük ülkelerde ise savaşın kaç tane taraf olduğu ve dışarıdan hangi oranda müdahale yapıldığı bile bilinmiyor. Kongo bunun tipik örneğidir.

İkincisi: iç savaşın finansmanı kolaydır. Dünya çapında yaygınlaşmış olan göç bu savaşların finansmanında önemlidir. Mesela Yugoslavya'daki savaşta Kosova adına savaştığını ileri süren silahlı güç, İsveç'teki çok sayıda Kosovalının para havaleleriyle desteklenmişti. Benzer durum Afrika ülkelerindeki savaşlar için özellikle geçerlidir. ABD'de veya Batı Avrupa ülkelerinde çalışan ülke insanları belirli bir grubu para havaleleriyle desteklemektedir. Bu havaleler bazen yüksek miktarlara ulaşmakta ve başka para kaynağı aramaya gerek kalmamaktadır.

Üçüncüsü: devletler arasındaki savaşlar kısa sürerken, iç savaşlar uzun sürer (genellikle beş yıldan fazla). Devletler arasındaki savaşlar iç savaşlar kadar toplumda derin yaralar açmaz. İç savaşın maddi yıkımı onarılabılır ama insanlarda neden olduğu tahribat için genellikle birkaç kuşaklık zaman geçmesi gerekir. Bu durumu 1990'lı yılların Yugoslavya iç savaşında görebilmek mümkündür. Çok sayıda katliamın gerçekleştiği, kitlesel tecavüzlerin yaşandığı bu savaş sona ereli yirmi yıldan fazla zaman geçti ama Sırplarla Hırvatlar ve Kosovalılar arasındaki düşmanlık halen sürmektedir. Bunlar ayrı devletlere bölünmelerine rağmen sürmektedir.

Irak'taki durum bir başka örnektir. Üç cephe –Sünniler, Şiiiler ve Kürtler- vardır ve bu durum sürecektir. Irak'ta bir dönem oldukça şiddetlenen mezhep savaşı bitmemiştir, sadece eskisi

İç savaş bitince barış gelmiyor...

Engin Erkiner tarafından yazıldı

Pazar, 23 Eylül 2018 18:58 - Son Güncelleme Pazar, 23 Eylül 2018 19:38

---

kadar şiddetli değildir.

Bir çeşit bitmeyen iç savaşlar dönemini yaşıyoruz; savaş sona ermiş gibi görüldüğünde bile bazen şiddetlenerek sürüyor.

Dördüncüsü: eskiden beri bilinen bir özellik yeni iç savaşlarda gelişerek sürmektedir. Devletler arasındaki kurallar vardır, uyulmadığı durumlar da ortaya çıkabilir ama kurallar vardır. İç savaşlarda ise kural yoktur ya da sadece lafta vardır. Bu nedenle iç savaşlarda bazen vahşet boyutuna varan şiddet, devletler arasındaki savaşlardakinden farklıdır. İç savaş şiddetin daha çeşitli ve yoğun olduğu bir savaştır.

İç savaşlarda ve hele de çok sayıda politik aktörün karıştığı savaşlarda sonucu tahmin etmek zordur. Bunu Suriye'deki savaşla ilgili olarak da görebiliyoruz.

Suriye devletinin ülke genelinde hakimiyetini artırması, iç savaşın sona yaklaştığı anlamına gelmiyor. Son olarak bunu İdlib örneğinde de gördük. Gelişmelerin nasıl olacağını tahmin etmek kolay değil ve yapılması gereken sadece ihtimallere dikkat çekmektir. Bu alanda en zayıf karar sahibi Suriye'dir. Rusya Federasyonu ne derse onu yapmak zorundadır.

İdlib konusu şöyle veya böyle bir çözüme kavuşturulabilse bile, PYD/YPG'nin etkin olduğu alanlar, Türkiye'nin denetiminde bulunan alanlar ve Fırat'ın doğusundaki geniş alan bulunmaktadır. ABD de Suriye'ye neredeyse yerleşmiştir ve çekilmeyeceğini açıklamıştır. İsrail de arada bir ülkedeki bazı hedefleri bombalamaktadır. İsrail'in asıl sorunu İran'ın Suriye'deki askeri varlığıdır.

Türkiye'nin Suriye'deki varlığını sadece "Kürt fobisi"ne bağlamak yanlıştır. Türkiye bölgede adı devlet olmasa bile özerk bir Kürt oluşumunun varlığına karşıdır ama aynı zamanda İran'dan Irak-Suriye-Lübnan üzerinden Akdeniz'e kadar uzanan Şii koridoru kurulmasına da karşıdır ve Kürtler konusunda değil ama bu konuda ABD ile anlaşmaktadır.

Bölgede Türkiye ile İran arasındaki hegemonya savaşını görmeyip sadece Suriye Kürtlerini öne çıkarmak yanlıştır. Bu savaş ön planda görünmese bile açık olarak sürmektedir.

İç savaş bitince barış gelmiyor...

Engin Erkiner tarafından yazıldı

Pazar, 23 Eylül 2018 18:58 - Son Güncelleme Pazar, 23 Eylül 2018 19:38

Suriye'deki savaştan en fazla kazançlı çıkan öncelikle İran'dır. İran'ın kendi sınırına dayanmasının İsrail'i fena halde rahatsız ettiği görülüyor ve zaten İsrail'in Suriye'ye yönelik hava saldırıları aynı zamanda İran'a gözdağı vermeye yöneliktir. İsrail ne yaparsa yapsın İran bu ülkede kalıcıdır.

İkinci kazançlı çıkanlar Kürtler olmakla birlikte kazanımları yüzde yüz oranında olmasa bile büyük oranda bundan sonraki gelişmelere bağlıdır. Kuzey Suriye'de özerk bir Kürt varlığını ABD ve İsrail dışında kimse istemiyor. Rusya'nın görünürde açık bir tutumu bulunmuyor. Türkiye, Suriye ve İran ise karşıdır.

Kazançlı çıkan bir başka ülke ise Türkiye'dir. Değişik yazarlar "Türkiye'nin Suriye politikası iflas etti" diyorlar ama durum böyle değildir. En yüksek hedefe ulaşmamak hiçbir şey yapamamış olmak anlamına gelmez.

Türkiye, ortaya çıkmasına kendisinin neden olduğu Kuzey Suriye'deki özerk Kürt oluşumunu büyük oranda engelledi. Kısaca Rojava olarak bilinen bu oluşum ancak merkezi Suriye devleti zayıfladığında ortaya çıkabilirdi ve bu zayıflamaya da Türkiye'nin önemli katkısı oldu.

Politika böyledir, bir şey yaparken bütün sonuçları tahmin edemezsiniz; Suriye'de de böyle oldu.

Rojava'nın geleceği belirsiz durumdadır ve bu konuda Türkiye ile Suriye'nin anlaşması kuvvetle muhtemeldir.

Türkiye, Suriye içinde değişik alanlarda yerleşti. Ordusunu çekse, karakollarını kaldırırsa bile bu alanlardaki etkisi ortadan kalkmayacaktır.

Ek olarak, 3,5-4 milyon kadar Suriyeli Türkiye'de yaşıyor ve arada bir ülkesine gidip geliyor. Başka bir deyişle Suriye nüfusunun yaklaşık beşte biri Türkiye'dedir ve sadece bu oran bile Türkiye'nin Suriye içinde büyük ve kalıcı etki sahibi olması anlamına gelir.

İç savaş bitince barış gelmiyor...

Engin Erkiner tarafından yazıldı

Pazar, 23 Eylül 2018 18:58 - Son Güncelleme Pazar, 23 Eylül 2018 19:38

Sonuç olarak ihtimaller dışında kesin sonuçlu analizlere itibar etmemek gerekir.